

Kuratorers perspektiv på sitt handlingsutrymme i en förändrad habilitering

Hultman, Lill & Svärd, Veronica

Södertörns högskola, Institutionen för samhällsvetenskaper

Under senare decennier har flera reformer införts som har påverkat habiliteringen och dess kuratorer. Bland dessa återfinns psykiatrireformen, kommunaliseringen, new public management samt LSS, ett rättighetsbaserat ramverk där självbestämmande, delaktighet och goda levnadsvillkor utgör centrala principer i samhällets stöd till personer med omfattande funktionsnedsättningar. Inom detta ramverk spelar habiliteringen samt dess kuratorer en central roll, men det saknas kunskap om hur habiliteringskuratorernas uppdrag och praktik påverkats av förändrad styrning och socialpolitik. Syftet med denna studie är att undersöka habiliteringskuratorers erfarenheter av hur arbetet och handlingsutrymmet förändrats över tid, och hur detta skiljer sig mellan olika geografiska kontexter. Särskilt fokus ägnas hur styrning och organisatoriska förutsättningar påverkar uppdraget, arbetsvillkor och arbetsuppgifter.

Materialet består av fyra fokusgruppsintervjuer med sammanlagt 10 kuratorer från olika generationer, verksamma vid olika typer av habiliteringsenheter i tre regioner. Materialet analyseras med tematisk analys och utifrån ett teoretiskt ramverk med professionsteori samt organisations- och styrningsteori. Det första preliminära temat, *Förändrade styrningsmekanismer och marknadsieringens effekter*, visar hur habiliteringen förändrats från ett brukarnära och lokalt förankrat socialt arbete till regionövergripande diagnosspecialisering, standardisering och resurseffektiva arbetsmodeller, vilket förskjutit fokus från individuella behov till effektiva patientflöden. Det andra temat, *Profession i förändring*, synliggör att kuratorernas uppdrag, särskilt i storstäder, har smalnats av från relationellt och långsiktigt psykosocialt stöd till mer reglerade insatser med fokus på diagnosen. Det tredje temat, *Styrningens effekter på samverkan*, visar att förändringarna har försvagat intern samverkan samtidigt som extern samverkan blivit alltmer komplex och svårnavigerad för kuratorerna, i synnerhet i storstadskontexter.

Resultaten belyser ett systemskifte där kuratorer både anpassat sig till och förhandlar sitt krympande handlingsutrymme i en habilitering där helhetssyn och långsiktigt relationellt psykosocialt arbete trängts undan över tid. Förändringar i styrning och organisatoriska villkor skulle krävas för att möta komplexiteten i brukarnas behov av långsiktigt, kontinuerligt och sammanhängande psykosocialt stöd över organisatoriska gränser.